

Miejski Szlak Fortyfikacji

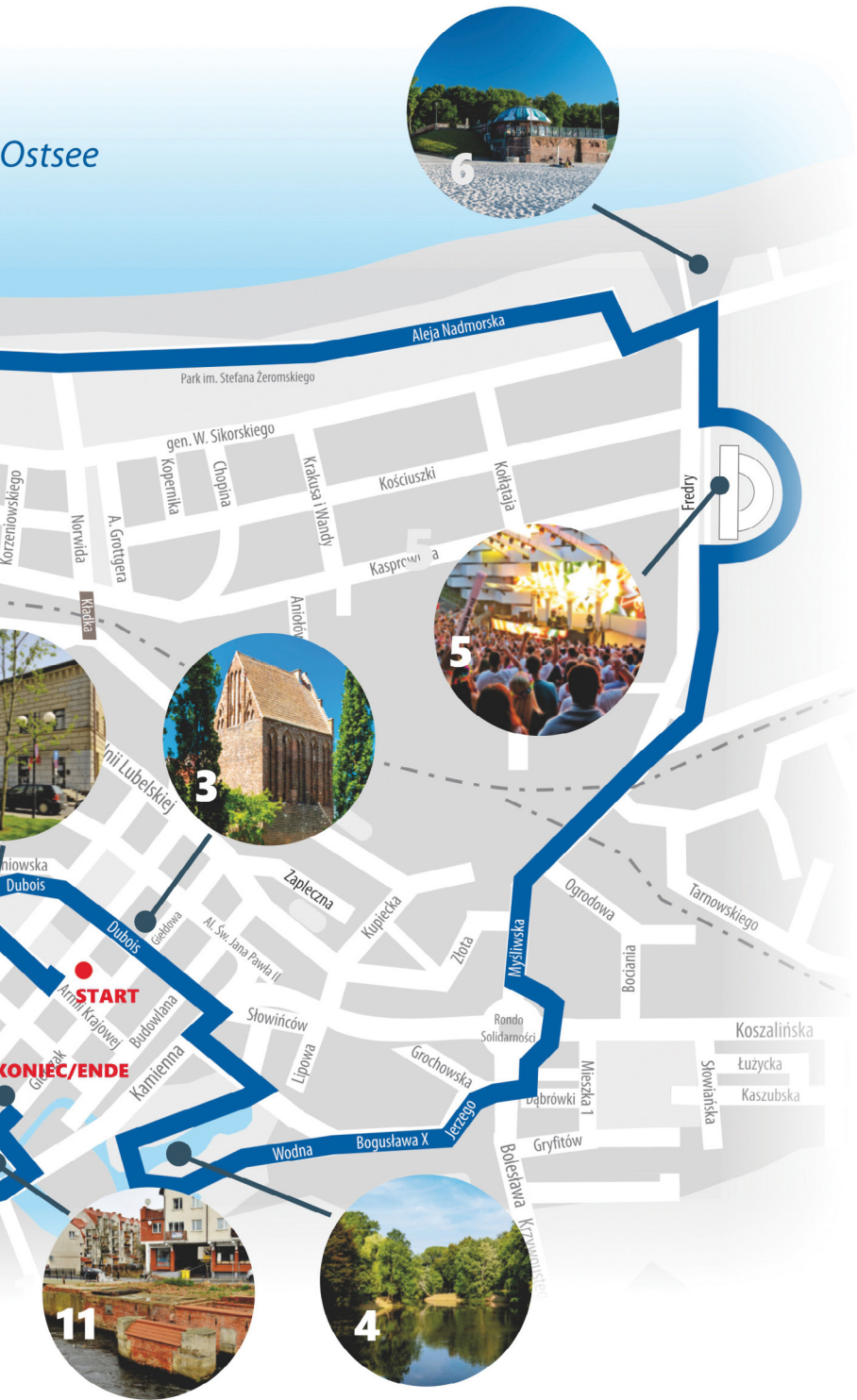
Städtische Route über Befestigungen

Morze Bałtyckie

Ostsee

Miejski Szlak Fortyfikacji

Szlak turystyczny obejmuje elementy obronne fortyfikacji średniowiecznych i nowożytnych. Podążając nim poznajemy historię obronności Kołobrzegu, zapoczątkowaną w XIV w. od budowy miasta warownego i zakończoną u schyłku XIX w. w momencie likwidacji Twierdzy Kołobrzeg. Średniowieczne mury obronne zostały rozebrane po wybudowaniu nowożytnych fortyfikacji pod koniec XVII w. Z umocnień średniowiecznego miasta do dziś pozostały Baszta Lontowa (zwana Prochową) i ruiny Baszty Więziennej. Większość nowożytnych fortyfikacji po likwidacji twierdzy również rozebrano. Pozostałe pojedyncze obiekty pochodzące z różnych okresów jej modernizacji umożliwiają przegląd rozwoju sztuki fortyfikacyjnej od XVII do XIX w. Relikty twierdzy uwidaczniają wpływy różnych szkół fortyfikacyjnych: niderlandzkiej (najstarsze obiekty), szwedzkiej, francuskiej i pruskiej. Szlak poprowadzony jest częściowo poprzez system informacji miejskiej (tabliczki kierunkowe przy tabliczkach z nazwami ulic) oraz z użyciem typowego sposobu znakowania szlaków turystycznych. Długość proponowanej trasy to 12 km.

Städtische Route über Befestigungen

Auf dem Touristenweg bekommt man Verteidigungselemente der mittelalterlichen und modernen Befestigungen zu sehen. Unterwegs lernt man über die Verteidigungsgeschichte von Kołobrzeg, die im 14. Jh. mit dem Bau einer befestigten Stadt begann und Ende des 19. Jh. mit der Auflösung der Festung Kołobrzeg endete. Die mittelalterliche Stadtmauer wurde nach dem Bau der modernen Befestigungen am Ende des 17. Jh. abgerissen. Von den Befestigungsanlagen der mittelalterlichen Stadt blieben der Luntenturm (Pulverturm genannt) und die Ruinen des Gefängnisturms bis heute erhalten. Die meisten modernen Befestigungen wurden nach der Auflösung der Festung ebenfalls abgerissen. Andere einzelne Bauwerke aus verschiedenen Perioden ihrer Modernisierung bieten einen Überblick über die Entwicklung der Befestigungsbaukunst vom 17. bis zum 19. Jh. Die Überreste der Festung zeigen Einflüsse verschiedener Befestigungsstile: niederländisch (am ältesten), schwedisch, französisch und preußisch. Auf dem Touristenweg wird man teilweise durch das Stadtinformationssystem (Richtungsschilder bei Straßennamenschildern) und unter Verwendung der typischen Kennzeichnung von Touristenwegen geführt. Der vorgeschlagene Touristenweg ist 12 km lang.

Oznakowanie szlaku / die Route markieren

1. Akademia Rycerska

W 1655 r. założył ją wielki elektor Fryderyk Wilhelm. Była to pierwsza szkoła wojskowa w państwie brandenbursko-pruskim. W 1703 r. przekształcono ją w Szkołę Kadetów, rozwiązaną w 1716 r. Budynek Akademii Rycerskiej w Kołobrzegu powstał w stylu renesansu florenckiego w drugiej połowie XVII wieku i mieścił w swoich wnętrzach szkołę wojenną, w której uczyli się synowie z pomorskich rodzin szlacheckich. Była to jedna z pierwszych tego typu szkół w Europie. Nauka w jej murach trwała 3 lata. Nauczano w niej m.in. jazdy konnej, musztry, tańca, matematyki, budowy fortec oraz języka francuskiego. W XVIII wieku budynek szkolny został zamieniony na arsenał. W 1945 roku nie uległ większym zniszczeniom. W latach 60. XX wieku został wyremontowany. Obecnie w gmachu mieści się hala sportowa, w piwnicach natomiast klubokawiarnia.

---

1. Ritterschule

Im Jahr 1655 wurde sie von dem großen Kurfürsten Friedrich Wilhelm gegründet. Sie war die erste Militärschule im brandenburgisch-preußischen Staat. In 1703 wurde sie in die Kadettenschule umgewandelt, und dann in 1716 aufgelöst. Das Gebäude der Ritterschule in Kołobrzeg wurde im florentinischen Renaissance-Stil in der zweiten Hälfte des 17. Jh. erbaut und beherbergte eine Militärschule, wo Söhne der pommerschen Adelsfamilien unterrichtet wurden. Sie war eine der ersten Schulen dieser Art in Europa. Die Ausbildung dauerte drei Jahre und umfasste Reiten, Drill, Tanz, Mathematik, Bau von Festungen und Französisch. Im 18. Jh. wurde das Schulgebäude in ein Arsenal verwandelt. 1945 wurde es nicht ernst beschädigt und dann, in den 1960er Jahren renoviert. Derzeit befinden sich dort eine Sporthalle und ein Club-Café im Untergeschoss.

2. Baszta więzienna

Ruiny Baszty Więziennej wraz z Basztą tzw. Prochową stanowią jedyną pozostałość fortyfikacji miejskich pochodzących z przełomu XIV/XV wieku. Baszta wchodziła w skład gotyckich murów miejskich o długości 1570 metrów. W średniowieczu pełniła funkcję więzienia. Baszta znajduje się na podwórzu przed blokiem mieszkalnym przy ul. Wąskiej, w sąsiedztwie osiedlowego parkingu i placu zabaw dla dzieci. Z budynku wieży zachowały się w całości tylko przyziemia i jedna ściana pierwszej kondygnacji zabezpieczona w formie trwałej ruiny.

---

2. Gefängnisturm

Die Ruinen des Gefängnisturms samt dem sog. Pulverturm sind der einzige Überrest von Stadtbefestigungen aus der Wende vom 14. zum 15. Jh. Der Turm war Teil der gotischen, 1570 Meter langen Stadtmauer. Im Mittelalter diente es als Gefängnis. Der Turm befindet sich im Hof vor einem Wohnblock in der ul. Wąska, in der Nähe eines lokalen Parkplatzes und eines Spielplatzes für Kinder. Nur das Erdgeschoß und eine Wand des ersten Stockwerks, als eine permanente Ruine gesichert, blieben von dem Turm erhalten.

3. Baszta Lontowa

Po II wojnie światowej wskutek niepoprawnego tłumaczenia jej nazwy z języka niemieckiego została nazwana błędnie Basztą Prochową. Jest to jedyny obiekt, który pozostał po średniowiecznym systemie obronnym, który przetrwał do dnia dzisiejszego w całości. Prawdziwą Basztę Prochową zniszczyła eksplozja prochu zapalonego uderzeniem pioruna 3 maja 1657 roku. Baszta ma cztery kondygnacje. Elewacja jest zdobiona pięcioma pionowymi lizenami, w których znajdują się nisze okienne. Część parterowa posiada po prawej stronie portal wejściowy, z zamurowaną częścią ostrołukową, a także jest zaopatrzona w neogotyckie okno ze zdeformowanym zakończeniem gotyckim. Murowana część dachu od wschodu i zachodu posiada podobne, rytmiczne zdobienia, jak elewacja frontowa, jednak widoczne są pewne zakłócenia, wynikające ze zniszczeń i przebudowy. Baszta graniczyła z fosą i była włączona w mur miejski. Od strony południowej elewacja posiada identyczne lizeny, jednak są one pozbawione okien. Zaopatrzone je jedynie w wąskie otwory.

3. Luntenturm

Nach dem Zweiten Weltkrieg, wegen einer falschen Übersetzung seines Namens aus dem Deutschen, wurde es irrtümlich Pulverturm genannt. Es ist das einzige Bauwerk, das bis heute von dem mittelalterlichen Verteidigungssystem in seiner Gesamtheit erhalten blieb. Der wahre Pulverturm wurde durch eine Explosion von Schießpulver zerstört, die am 3. Mai 1657 durch einen Blitzschlag gezündet wurde. Der Turm hat vier Stockwerke. Die Fassade ist mit fünf vertikalen Lisenen verziert, in denen sich Fensternischen befinden. Rechts im Erdgeschoß befindet sich ein Eingangsportal mit einem vermauerten Spitzbogen-Teil. Im Erdgeschoß befindet sich auch ein neogotisches Fenster mit einem verformten gotischen Abschluss. Ein Teil des Ziegeldachs vom Osten und Westen hat rhythmische Verzierungen, ähnlich wie an der Fassade. Sie sind jedoch infolge der Zerstörung und des Umbaus gestört. Der Turm grenzte an den Graben und wurde in die Stadtmauer integriert. Von Süden hat die Fassade identische Lisenen, aber statt Fenster haben sie nur enge Schießscharten.

4. Park generała Jana Henryka Dąbrowskiego

Park typu krajobrazowego powstał w momencie likwidacji fortyfikacji głównych Twierdzy Kołobrzeg z wykorzystaniem niektórych jej elementów tj. nasypów ziemnych, fosy (staw) oraz części Lunety Lębork (prawej, lewa została zniwelowana). Powstał prawdopodobnie w 1873 roku. Przed wojną nosił imię przewodniczącego kolegium mieszczańskiego z początku XIX wieku - Joachima Nettelbecka. Po wojnie, jego patronem został dowódca wojsk polskich i inicjator powstania wielkopolskiego w 1806 roku - Jan Henryk Dąbrowski, którego żołnierze oblegali Kołobrzeg w ramach oblężenia napoleońskiego w 1807 roku. Gatunki drzew występujących w parku to głównie: jesiony, lipa drobnolistna oraz kasztanowce białe. Ponadto występują klon pospolity, wierzba biała oraz 7 okazów buka zwyczajnego uznane za pomniki przyrody.

---

4. General-Jan-Henryk-Dąbrowski-Park

Dieser Landschaftspark wurde bei der Liquidation der Hauptbefestigungsanlage der Festung Kołobrzeg unter Verwendung einiger Befestigungsteilen, wie Böschungen, Graben (Teich) und Teile der Lunette Lauenburg (der rechten, die linke wurde nivelliert) angelegt. Er wurde wahrscheinlich 1873 angelegt. Vor dem Krieg wurde er nach dem Vorsitzenden des Bürgerkollegiums - Joachim Nettelbeck - benannt. Nach dem Krieg war sein Patron der Kommandant der polnischen Truppen und der Initiator des Großpolnischen Aufstands im Jahr 1806 - Jan Henryk Dąbrowski, deren Soldaten bei der napoleonischen Belagerung im Jahr 1807 Kołobrzeg belagerten. Im Park findet man vor allem die folgenden Baumarten: Eschen, Winterlinde und gewöhnliche Rosskastanie. Darüber hinaus gibt es hier Spitzahorn, Silber-Weide und 7 Buchenexemplare, die als Naturdenkmäler anerkannt sind.

5. Fort Wilczy

Fort Wilczy był elementem fortyfikacji, które chroniły port od strony wschodniej. Powstał w latach 1806-1807. Budowano go w czasie, gdy Francuzi podchodzili pod Kołobrzeg. Pierwotnie miał kształt trójramiennej gwiazdy. Dodatkowo szaniec otoczony był trzymetrowym wałem i suchymi rowami z palisadą. Najcięższe walki toczyły się tutaj w maju i czerwcu 1807 roku. Fortyfikacja stała od wschodu na drodze korpusu oblężniczego w kierunku portu i samej twierdzy. Na fort nacierały kilkakrotnie oddziały 1 Pułku Piechoty pod dowództwem księcia pułkownika Antoniego Sułkowskiego, ale także oddziały francuskie, włoskie czy wirtemberskie i saskie. Fort wielokrotnie przechodził z rąk do rąk. W latach 1832-1836 poddano go gruntownej modernizacji, a w 1925 roku przebudowano go na amfiteatr i taką funkcję pełni do dziś. W trakcie sezonu wakacyjnego w amfiteatrze odbywa się wiele koncertów i imprez artystycznych.

---

5. Wolffort

Das Wolffort war Teil der Befestigungen, der den Hafen von Osten schützte. Es wurde in den Jahren 1806-1807 gebaut, d.h. als sich die Franzosen Kołobrzeg näherten. Ursprünglich hatte es die Form eines dreizackigen Sterns. Außerdem war die Schanze von einer drei Meter hohen Böschung und trockenen Gräben mit einer Palisade umgeben. Die schwersten Kämpfe fanden hier im Mai und Juni 1807 statt. Das Fort stand von Osten auf dem Weg des Belagerungstrupps zum Hafen und zur Festung selbst. Die Truppen des I. Infanterieregiments unter dem Kommando von Oberst Antoni Sułkowski sowie französische, italienische, württembergische und sächsische Truppen griffen wiederholt das Fort an. Das Fort ging wiederholt von Hand zu Hand. In den Jahren 1832-1836 wurde es gründlich modernisiert und 1925 zu einem Amphitheater umgebaut, und es erfüllt diese Funktion bis heute. Während der Ferienzeit finden im Amphitheater viele Konzerte und künstlerische Veranstaltungen statt.

6. Szaniec Kamienny

Element fortyfikacji Twierdzy Kołobrzeg wybudowany nad brzegiem morza w latach 1832-1836 w celu osłony rubieży wschodnich twierdzy i portu. Szaniec sąsiadował z Fortem Wilczym tworząc kompleks wschodnich umocnień Kołobrzegu. Miał kształt dużego redanu. Składał się z wałów ziemnych z kazamatami oraz fosy. Od strony morza był zabezpieczony wałem z głazów. Już w 1887 roku zmienił swoją funkcję. Przystosowano go do celów rekreacyjnych i gastronomicznych. W przedwojennym kurorcie był jednym z najmłodniejszych miejsc wśród kuracjuszy. Niestety zawierucha wojenna i późniejsze zaniedbania doprowadziły do częściowej rozbiórki obiektu. W 1972 roku rozpoczęto wywożenie kamiennych głazów na budowę Portu Północnego w Gdańsku. Dziś, pozostałości zostały zabezpieczone i na terenie Kamiennego Szańca funkcjonuje lokal gastronomiczny.

6. Steinschanze

Ein Teil der Befestigungsanlage der Festung Kołobrzeg, der in den Jahren 1832-1836 an der Küste gebaut wurde, um die östliche Grenze der Festung und des Hafens zu schützen. Die Schanze grenzt an das Wolffort und bildet die östlichen Befestigungsanlagen von Kołobrzeg. Sie war als ein großer Redan gestaltet. Sie bestand aus Erdböschungen mit Kasematten und einem Graben. Vom Meer war sie durch einen Felsblock gesichert. Bereits 1887 änderte sich ihre Funktion. Sie wurde für Freizeit- und gastronomische Zwecke angepasst. Im Kurort in der Vorkriegszeit war sie einer der angesagtesten Orte unter den Patienten. Leider führten die Wirren des Krieges und die anschließende Vernachlässigung zum teilweisen Abriss der Anlage. Im Jahr 1972 begann der Export von Steinblöcken für den Bau des Nordhafens in Danzig. Heute sind die Überreste gesichert und auf dem Gelände der Steinschanze befindet sich eine gastronomische Einrichtung.

7. Fort Ujście

Powstał w latach 1770-1774. Wzniesiony został u ujścia Parsęty na prawym brzegu rzeki w miejscu, w którym wcześniej od 1627 roku znajdował się niewielki szaniec ziemny. Powstał na bazie doświadczeń wojny siedmioletniej. Okazało się bowiem, że dotychczasowe umocnienia nie są w stanie zapobiec opanowaniu portu wojennego przez przeciwnika. Od 1899 roku, na obiekcie od strony morza usytuowana była latarnia morska. W latach 1832-1836 fort zmodernizowano. W 1945 roku był to ostatni niemiecki punkt obrony Twierdzy Kołobrzeg. Po II wojnie światowej na rotundzie fortu żołnierze radzieccy zbudowali nową ceglana latarnię morską, która oprócz funkcji użytkowych w okresie PRL, odgrywała rolę pomnika bohaterstwa Armii Radzieckiej. Trzon zachowanego fortu stanowi trzykondygnacyjna ceglana rotunda, w której w poziomie piwnicznym był magazyn, przyziemie stanowiło pomieszczenie dla piechoty, a piętro stanowisko artylerii. Od zewnątrz bastion otoczony jest ceglanym murem. Fort Ujście udostępniony jest do zwiedzania.

---

7. Fort Münde

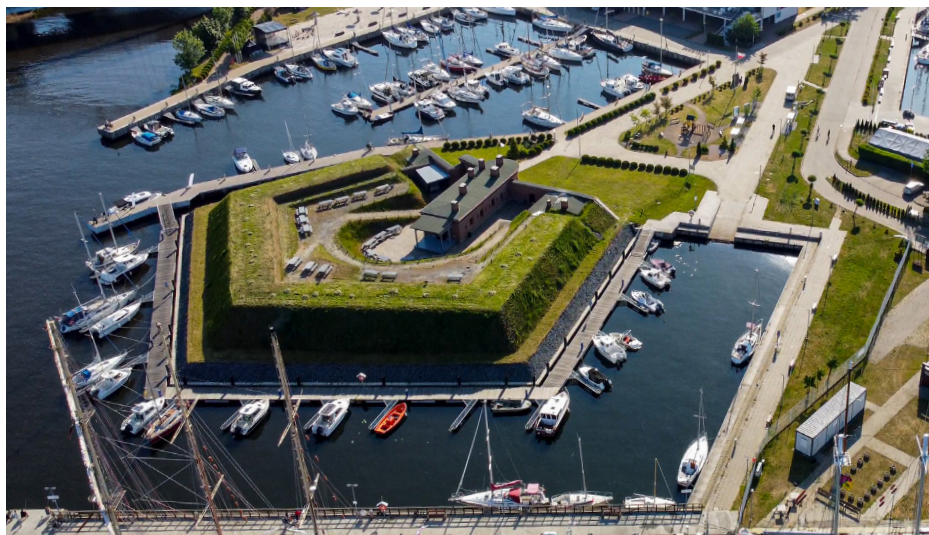
Es wurde in 1770-1774 an der Mündung des Flusses Persante am rechten Ufer, an einer Stelle errichtet, an der vor 1627 ein kleiner Erdwall stand. Es wurde auf der Grundlage der Erfahrungen des Siebenjährigen Krieges geschaffen. Damals stellte sich heraus, dass die vorhandenen Befestigungen nicht in der Lage waren, den Feind daran zu hindern, den Kriegshafen zu erobern. Ab 1899 befand sich hier ein Leuchtturm. In den Jahren 1832-1836 wurde das Fort modernisiert. 1945 war es der letzte deutsche Verteidigungspunkt der Festung Kołobrzeg. Nach dem Zweiten Weltkrieg bauten sowjetische Soldaten an der Rotunde des Forts einen neuen Leuchtturm aus Backstein, die außer den praktischen Funktionen in der kommunistischen Zeit zusätzlich die Rolle des Denkmals für den Heldenmut der sowjetischen Armee spielte. Der Kern des erhaltenen Forts ist eine dreistöckige Backsteinrotunde, in der sich im Untergeschoss ein Lager, im Erdgeschoss ein Infanterieraum und im ersten Stock eine Artilleriestelle befanden. Von außen ist die Bastion von einer Ziegelmauer umgeben. Das Fort Münde darf besichtigt werden.

8. Reduta Bagienna

Nazywana również Redutą Morast (z niem. bagno). Wybudowana w latach 1770-1774 na Wyspie Solnej, w widłach rzeki Parsęty i Kanału Drzewnego. Stanowiła wraz z Fortem Ujście kluczowy punkt obrony portu i ujścia rzeki. W latach 1832-1836 obiekt zmodernizowano. Na cześć jednego z obrońców Kołobrzegu z 1807 roku, kapitana Ferdinanda von Schilla, reduta została nazwana w XIX wieku Redutą Schilla (Schill Redoute). Budowa militarna o kształcie pięcioboku, składa się z wału ziemnego, ceglanego muru oraz czterech budynków. W 1945 roku reduty bronili niemieccy marynarze. Był to jeden z najdłużej broniących się bastionów podczas bitwy o Kołobrzeg. Zdobyli ją żołnierze batalionu szkolnego 6. Dywizji Piechoty. Po II wojnie światowej, zasypano fosę oddzielającą redutę od strony miasta. Przez wiele lat obiekt był w posiadaniu klubu żeglarskiego Joseph Conrad, a obecnie Zarządu Portu Morskiego w Kołobrzegu.

8. Morast-Redoute

Sie wurde zwischen 1770 und 1774 auf der Salzinsel, in der Gabelung der Persante und des Holzkanals erbaut. Mit dem Fort Münde war sie der wichtigste Verteidigungspunkt des Hafens und der Mündung. In den Jahren 1832-1836 wurde sie modernisiert. Zu Ehren eines Verteidigers von Kołobrzeg aus dem Jahr 1807, Hauptmann Ferdinand von Schill, wurde die Redoute im 19. Jh. Schill Redoute genannt. Es ist ein militärisches Bauwerk in Form eines Fünfecks, das aus einem Erdwall, einer Mauer und vier Gebäuden besteht. 1945 wurde die Redoute von deutschen Seeleuten verteidigt. Es war eine der am längsten verteidigten Bastionen während der Schlacht um Kołobrzeg. Es wurde von den Soldaten des Schulbataillons der 6. Infanteriedivision eingenommen. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde der Graben, der die Redoute von der Stadtseite trennte, aufgefüllt. Die Anlage war viele Jahre im Besitz des Segelclubs Joseph Conrad und heute gehört sie dem Hafenamt Kołobrzeg.

9. Reduta Solna

Reduta wybudowana w latach 1832-1836, stanowiła element systemu obrony portu. Została zbudowana w wyniku doświadczeń walk o twierdzę w 1807 roku. Pierwotnie w jej miejscu stał niewielki szaniec, który osłaniał twierdzę od strony nieistniejącej od połowy XIX wieku kołobrzeskiej tężni. Reduta ma kształt lunety z zamkniętą szczytą. Składa się z wału ziemnego, fosy i dwóch budowli ceglanych sklepionych kolebką. Główna budowla wzniesiona została na planie dwóch stykających się kół - mniejszego i większego. Posiadała zdobiony ceglany gzyms, kamienną podmurówkę oraz sklepienie przykryte ziemią. W ścianach miała otwory strzelnicze do broni ręcznej oraz artylerii. Drugie pomieszczenie pełniące prawdopodobnie funkcję magazynu prochu znajduje się w wale ziemnym. Reduta zachowała się w bardzo dobrym stanie po dziś dzień. Jej gospodarzem jest Związek Harcerstwa Polskiego, czasem również oblegają ją piraci z morskim programem edukacyjnym.

---

9. Salinen-Redoute

Die zwischen 1832 und 1836 erbaute Redoute war Teil des Verteidigungssystems des Hafens. Sie wurde als Ergebnis der Erfahrung der Kämpfe um die Festung im Jahre 1807 gebaut. Ursprünglich stand an ihrer Stelle ein kleiner Erdwall, der die Festung von der Seite des Gradierwerks von Kołobrzeg abschirmte, die seit der Mitte des 19. Jh. nicht existiert. Die Redoute hat die Form einer Lunette mit einem geschlossenen Hals. Sie besteht aus einem Erdwall, einem Graben und zwei Backsteingebäuden mit Tonnengewölben. Das Hauptgebäude wurde auf dem Grundriss von zwei sich berührenden Rädern errichtet - kleiner und größer. Es hatte ein verziertes Ziegelgesims, ein Steinfundament und ein Gewölbe, das mit Erde bedeckt war. In den Wänden gab es Schießscharten für Handfeuerwaffen und Artillerie. Der zweite Raum, der wahrscheinlich als Schießpulverlager funktionierte, befindet sich im Erdwall. Die Redoute ist bis heute in sehr gutem Zustand. Sie gehört zur Polnischen Pfadfindervereinigung, manchmal wird sie von Piraten mit einem Bildungsprogramm belagert.

10. Brama Radzikowska

Zbudowana została w 1708 r. między bastionami Geldern I i Geldern II. W końcu XVIII w. przebudowana została w stylu klasycystycznym. W czasach istnienia twierdzy nowożytnej, wyjeżdżało się tędy w kierunku zachodnim. Bramy twierdzy (poza Radzikowską były jeszcze dwie) zamykane były po godz. 22, a wejść do miasta można było wyłącznie za okazaniem przepustki od komendanta twierdzy. Obok bramy znajdują się pozostałości po pochodzącym z XVIII w. kompleksie koszarowym ulokowanym wzdłuż rzeki Parsęty: stara kuźnia i budynek aresztu garnizonowego.

10. Radzikowska-Tor

Das Tor wurde 1708 zwischen den Wehrtürmen Geldern I und Geldern II errichtet. Ende des 18. Jahrhunderts wurde es im klassizistischen Stil umgebaut. In den Zeiten der neuzeitlichen Festung Kolbergs diente es als Ausfahrt Richtung Westen. Die Festungstore (außer dem Gelderntor gab es noch zwei weitere Tore) wurden nach 22 Uhr geschlossen und der Eingang in die Stadt war ausschließlich gegen Vorlage eines Passierscheins bei dem Festungskommandanten möglich. Neben dem Tor befinden sich die Überreste aus einer aus dem 18. Jahrhundert stammenden Kasernenanlage, die entlang des Flusses Persante (poln. Parsęta) liegen: Eine alte Schmiede und das Gebäude des Garnisonarrestes.

11. Batardeau. Grodza

Pełniło funkcję głównej grodzy na Parsęcie. W rzeczywistości takich grodz ze stawidłami było więcej, ale Batardeau było dziełem szczególnym. Spełniało kilka funkcji. Spiętrzano nim wodę na Parsęcie (ostatni raz zostało użyte w marcu 1945 roku), która napełniała kanały otaczające twierdzę oraz jej przedpola. Obiekt był jedynym stałym mostem na rzece oraz galerią ze strzelnicami działowymi i szczelinowymi do prowadzenia ognia wzdłuż rzeki. Po spuszczeniu stawideł, woda zalewała okolicę średnio na półtorej stopy, czyniąc twierdzę niedostępną dla nieprzyjaciela. W 1986 roku został poważnie uszkodzony przez prace saper-skie na Parsęcie. W latach 1987-1988 na polecenie władz, bez wcześniejszego porozumienia z konserwatorem zabytków, dokonano jego rozbiórki. Po budowlu pozostały nieliczne fragmenty w nurcie rzeki, na których pod koniec lat 80. XX wieku zbudowano nowy most.

11. Kofferdamm

Er fungierte als der Hauptkofferdamm auf der Persante. In Wirklichkeit gab es mehrere solche Kofferdämme mit Schützen, aber dieser war besonders. Er erfüllte mehrere Funktio-nen. Damit wurde das Wasser der Persante gestaut (das letzte Mal im März 1945), um dann die Kanäle um die Festung und ihr Vorgelände zu füllen. Das Bauwerk war die einzige permanente Brücke auf dem Fluss und eine Galerie mit Kanonenschießständen und Schieß-scharten, um das Feuer entlang des Flusses zu legen. Nachdem die Schützen fallen gelassen worden waren, überflutete das Wasser die Gegend durchschnittlich anderthalb Fuß hoch, was die Festung für den Feind unzugänglich machte. Im Jahr 1986 wurde er infolge der Pionierarbeiten auf der Persante schwer beschädigt. In den Jahren 1987-1988 wurde er auf Geheiß der Behörden und ohne vorherige Absprache mit dem Konservator abgerissen. Es blieben nur wenige Bruchstücke in der Strömung des Flusses, wo Ende der 1980er Jahre eine neue Brücke gebaut wurde.

12. Muzeum Oręża Polskiego

Muzeum powstało w 1963 r. Zbiory militariów, od czasów wczesnego średniowiecza do współczesności, prezentowane na wystawie „Dzieje Oręża Polskiego”, zlokalizowane są w obiektach przy ul. Emilii Gierczak 5. Przy wejściu znajdują się lufy armatnie z XVIII w. Muzeum posiada jedną z większych kolekcji broni drzewcowej i obuchowej (groty włóczni i topory) oraz egzemplarze broni siecznej, kolnej, miotającej i palnej. Z wieku XVII wystawione są eksponaty związane z walkami na morzu, kotwice, sprawny technicznie kompas okrętowy, broń pochodzenia polskiego, zachodnioeuropejskiego, szwedzkiego i wschodniego. Eksponowana jest również bardzo bogata kolekcja umundurowania Wojska Polskiego z lat 1943-1945. Wśród nich wiele mundurów żołnierzy, którzy brali udział w walkach o przeżycie Wału Pomorskiego i o Kołobrzeg w marcu 1945 roku. W 1970 roku powstał kolejny oddział Muzeum Oręża Polskiego. Muzeum Miasta Kołobrzeg jest wydzieloną częścią Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu, zajmującą odrębny budynek, Pałac Braunschweigów, w centrum miasta. Na piętrze budynku jest sala bankietowa z oryginalnym XIX w. plafonem, w której organizowane są imprezy oświatowe i kulturalne. Muzeum Miasta Kołobrzeg posiada najbogatsze zbiory dotyczące historii miasta nad Parsętą: zabytki archeologiczne, eksponaty z okresu średniowiecza, wydobyte podczas ratowniczych wykopaliśk archeologicznych na czele z figurką św. Jana Ewangelisty z XIII wieku, a także zabytki z czasów Twierdzy Kołobrzeg i powstawania kołobrzесьkiego uzdrowiska. W pałacu można także zobaczyć wystawę metrologiczną, na której eksponowane są unikatowe w skali kraju, cenne i rzadko spotykane miary masy, długości i pojemności wyeksponowane w taki sposób by zwiedzający mógł prześledzić ich rozwój i wychwycić różnice.

12. Polnisches Waffenmuseum

Das Museum wurde 1963 gegründet. Die Waffensammlungen, vom frühen Mittelalter bis zur Neuzeit, die in der Ausstellung „Geschichte der polnischen Armee“ vorgestellt wurden, befinden sich in den Gebäuden in der ul. Emilii Gierczak 5. Am Eingang stehen Kanonenrohre aus dem 18. Jh. Das Museum besitzt eine der größten Sammlungen von Stangen- und Schlagwaffen (Speerspitzen und Achsen) sowie Exemplare von Hieb-, Stich-, Fern- und Feuerwaffen. Ausgestellt werden Exponate aus dem 17. Jh., die mit dem Kampf auf See verbunden sind, Anker, ein einsatzfähiger Marinekompass, Waffen polnischer, westeuropäischer, schwedischer und östlicher Herkunft. Es gibt auch eine sehr reiche Sammlung von Uniformen der polnischen Armee von 1943-1945. Unter ihnen waren viele Uniformen von Soldaten, die im März 1945 an den Schlachten an der Pommernstellung und Kołobrzeg teilnahmen. Im Jahr 1970 wurde eine weitere Filiale des Polnischen Waffenmuseums gegründet. Das Stadtmuseum von Kołobrzeg ist ein separater Teil des Polnischen Waffenmuseums in Kołobrzeg und befindet sich in einem separaten Gebäude, dem Braunschweiger Palast, in der Innenstadt. Auf der ersten Etage des Gebäudes befindet sich ein Bankettsaal mit der originalen Decke aus dem 19. Jh., in dem Bildungs- und Kulturveranstaltungen veranstaltet werden. Das Stadtmuseum von Kołobrzeg besitzt die größte Sammlung zur Geschichte der Stadt an der Persante: archäologische Denkmäler, Exponate aus dem Mittelalter, die bei archäologischen Rettungsgrabungen ausgegraben wurden, mit der Figur des Hl. Johannes des Evangelisten aus dem 13. Jh. als Prachtstück. Dazu kommen Denkmäler aus der Zeit der Festung von Kołobrzeg und der Entstehung des Kurortes in Kołobrzeg. In dem Palast kann man auch eine Ausstellung besichtigen, die einzigartige Maße von Gewicht, Länge und Volumen darstellt, so dass Besucher ihre Entwicklung verfolgen und Unterschiede erkennen können.

W 2013 roku dobiegł końca projekt budowy na terenie Harcerskiego Ośrodka Morskiego Kołobrzeskiego Skansenu Morskiego. Jest on obecnie unikatową w skali kraju plenerową ekspozycją wyslipowanych okrętów wojennych oraz towarzyszących im zabytków techniki morskiej. Największą atrakcją skansenu są dwa okręty posadzone na nabrzeżu: okręt patrolowy 912 ORP Fala i kuter rakiety 205 ORP Władysławowo. Zwiedzający mają możliwość wejścia nie tylko na pokłady, ale i do wnętrza okrętów. Dla pasjonatów techniki morskiej prawdziwą gratką jest obejrzenie maszynowni, pomieszczeń załogi, messy oficerskiej, stanowisk dowodzenia. Na wystawie prezentowane są także pozostałości z legendarnego niszczyciela ORP Burza oraz fragment drewnianego kadłuba statku i jacht Orkan II.

Oddział Dzieje Oręża Polskiego, ul. Emilii Gierczak 5
Muzeum Miasta Kołobrzeg, ul. Armii Krajowej 13
Kołobrzeski Skansen Morski, ul. Szyprów/Port Rybacki
Muzeum Zimnej Wojny, Poborsko

Abteilung für die Polnische Militärgeschichte, ul. Emilii Gierczak 5
Museum der Stadt Kołobrzeg, ul. Armii Krajowej 13
Meeres-Freilichtmuseum in Kołobrzeg, ul. Szyprów/Fischereihafen
Museum des Kalten Krieges, Podborsko

Im Jahr 2013 wurde der Bau eines Meeres-Freilichtmuseums auf dem Gelände des Pfadfinder-Meereszentrums in Kołobrzeg abgeschlossen. Es ist derzeit die einzigartige Freiluft-Ausstellung von Kriegsschiffen und begleitenden maritimen Technologiedenkmalern. Die größte Attraktion des Freilichtmuseums sind zwei Schiffe auf dem Kai: das Patrouillenboot 912 ORP Fala und das Raketenboot 205 ORP Władysławowo. Besucher haben die Möglichkeit, nicht nur die Decks, sondern auch die Innenräume der Schiffe zu betreten. Für Liebhaber der Meerestechnik ist es eine wahre Freude, den Maschinenraum, die Mannschaftsräume, die Offiziersmesse und die Kommandoposten zu sehen. Die Ausstellung zeigt auch die Überreste des legendären Zerstörers ORP Burza und ein Fragment des hölzernen Rumpfes eines Schiffes und den Yacht Orkan II.

Materiały powstały dzięki współpracy i uprzejmości Muzeum Oręża Polskiego.

Die Materialien wurden dank der Zusammenarbeit und Höflichkeit Genehmigung des Polnische Waffenmuseums vorbereitet.

Miejska Informacja Turystyczna
ul. Armii Krajowej 12, tel. +48 94 355 13 20

Miejska Informacja Turystyczna
ul. Dworcowa 1, tel. +48 94 35 279 39

Zapraszamy na naszą stronę internetową: www.kolobrzeg.eu
oraz do aplikacji mobilnej Kołobrzeg RE:GENERACJA

MUZEUM ORĘŻA POLSKIEGO
W KOŁOBRZEGU

